

Załącznik nr 2

do Uchwały Nr 942/2015
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 10 grudnia 2015 r.

**RAPORT Z WIZYTACJI
(ocena programowa – profil praktyczny)**

**dokonanej w dniach 21 – 22 maja 2016 r. na kierunku „zarządzanie” prowadzonym
w ramach obszaru nauk społecznych o profilu praktycznym na poziomie studiów pierwszego
stopnia realizowanych w formie studiów niestacjonarnych
w Wyższej Szkole Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Danuta Strahl - ekspert PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Joanna Moczydłowska – członek PKA
2. prof. dr hab. Jarosław Witkowski – ekspert PKA
3. prof. dr hab. Bożena Stawowska – Jundziłł – członek PKA – przedstawiciel pracodawców
4. mgr Edyta Lasota – Bełzek – ekspert PKA ds. wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia
5. Karolina Bobusia – ekspert PKA ds. studenckich

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku „zarządzanie” prowadzonym w Wyższej Szkole Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim, została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2015/2016. PKA po raz kolejny ocenia jakość kształcenia na tym kierunku. Uczelnia dostosowała się do uwag i zaleceń sformułowanych przez ZO PKA, a w szczególności rozwinęła wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

Odbyta obecnie wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu wizytującego opracowano po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię Raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, przeprowadzonych hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac zaliczeniowych oraz dyplomowych, dokonanego przeglądu infrastruktury dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni, z pracownikami oraz ze studentami kierunku.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

**OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW
STUDIÓW O PROFILU PRAKTYCZNYM**

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w	znaczaco	częściowo	niedostatecznie

	pełni			
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia	x			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia	x			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia	x			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia	x			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy	x			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów	x			

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
1.1 Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia. *
1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian dotyczących wymagań związanych z przygotowaniem do działalności zawodowej, właściwej dla ocenianego kierunku, są zorientowane na potrzeby studentów oraz otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.
1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.
1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu praktycznego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla

Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów umiejętności praktycznych, w tym umożliwiają uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu i kompetencji niezbędnych na rynku pracy, oraz dalszą edukację. *

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonego dla ocenianego kierunku o profilu praktycznym. *

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. W przypadku kierunku lekarskiego i lekarsko-dentystycznego uwzględnia także ramowy program zajęć praktycznych określony przez Ministra Zdrowia.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualnie stosowane w praktyce rozwiązania naukowe związane z zakresem ocenianego kierunku oraz potrzeby rynku pracy. *

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy.

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS. *

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. *

1.5.7 Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym odbywają się w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa, w tym w zakresie zdobywania umiejętności praktycznych, które powinno odbywać się w warunkach rzeczywistych. *

1.5.8. Jednostka określiła efekty kształcenia dla praktyk zawodowych i metody ich weryfikacji, zapewnia realizację tych praktyk w wymiarze określonym dla programu studiów o profilu praktycznym, a także ich właściwą organizację, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku, oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku. *

1.5.9 Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów.

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. *

1.7.1 Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, w toku praktyk zawodowych, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć. *

1. Ocena w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

1.1

Aktualna misja i strategia WSB w Gorzowie Wielkopolskim została przyjęta Uchwałą 322 Senatu z dnia 26 września 2015. Opiera się na czterech filarach zgodnych z celami polityki jakości: ciągłym doskonaleniu jakości kształcenia, bliskiej współpracy ze środowiskiem biznesowym i okołobiznesowym, indywidualnym podejściu do studenta oraz szeroko rozumianej działalności konsultingowej. Koncepcja kształcenia osadzona jest na fundamencie praktycznego charakteru studiów, co pociąga za sobą udział praktyków w tworzeniu oferty i w procesie kształcenia oraz nacisk na kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych. Wizytowana uczelnia deklaruje, że program jest na bieżąco aktualizowany i dostosowywany do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego przy aktywnym udziale Rady Biznesu, co znalazło potwierdzenie w trakcie spotkania z przedstawicielami Rady podczas wizytacji. Przejawem ciągłego monitorowania potrzeb rynku pracy i dostosowywania do nich oferty dydaktycznej jest tworzenie nowych, oczekiwanych przez rynek pracy specjalności jak np.: *Procesy logistyczne w zarządzaniu oraz Zarządzanie transportem, Komunikacja marketingowa*

Uczelnia deklaruje, że ocena jakości kształcenia prowadzona jest w sposób ciągły, a narzędzia są na bieżąco udoskonalane. Zidentyfikowane w czasie wizytacji braki w procesie dydaktycznym wskazują, że filar koncepcji kształcenia, jakim jest jakość kształcenia wymaga jeszcze pogłębionych analiz i konkretnych działań doskonalących całej kadry naukowo-dydaktycznej.

Dane zgromadzone w czasie wizytacji pozwalają na wniosek, że uczelnia korzysta z doświadczeń ośrodków kształcących na kierunku *zarządzanie* w Polsce, w szczególności z programów określonych wcześniej w standardach kształcenia, jak również wykorzystano przy budowaniu efektów kształcenia umiejętności generyczne określone w Subject Benchmark Statement w zakresie Business and Management.

1.2

Uczelnia znajduje się obecnie w trudnej sytuacji wynikającej z jednej strony z niżu demograficznego oraz dużej konkurencji, a z drugiej strony ze zmiany właściciela, dlatego plany uczelni wydają się aktualnie koncentrować na budowaniu wizerunku wiarygodnej uczelni będącej partnerem dla lokalnego i regionalnego biznesu oraz organizacji publicznych.

Perspektywy rozwoju kierunku w sytuacji niżu demograficznego i zmniejszającej się z roku na rok liczby studentów *Zarządzania* upatruje się przede wszystkim w modyfikacjach programu kształcenia, mających na celu uwzględnienie zarówno potrzeb lokalnego rynku pracy, jak i zwiększeniu jego

atrakcyjności na gorzowskim rynku edukacyjnym, przy jednoczesnym zachowaniu tożsamości kierunku. Jest on bowiem prowadzony od początków funkcjonowania WSB, tj. od 1997 r.

Najskuteczniejszym, jak dotąd, sposobem identyfikacji potrzeb przyszłych kandydatów i absolwentów jest wprowadzanie nowych specjalności (*Zarządzanie logistyczne oraz Zarządzanie produkcją, Przedsiębiorczość i zarządzanie małą firmą oraz Zarządzanie kadrami, Procesy logistyczne w zarządzaniu oraz Zarządzanie transportem, Komunikacja marketingowa*), uwzględniających z jednej strony zainteresowania młodych ludzi, a z drugiej wymagania i realia lokalnego rynku pracy oraz potencjał kadry kierunku. Stopień zainteresowania wprowadzanymi specjalnościami Wydział badał m.in. przez uruchamianie pilotażowego programu kształcenia, który pierwotnie wprowadzono na *studiach podyplomowych (Zarządzanie logistyczne...)*. Biorąc pod uwagę wszystkie wymienione powyżej czynniki położono mocny akcent w planach rozwoju kierunku na kształtowanie umiejętności praktycznych oraz miękkich kompetencji studentów. Stało się to pod wpływem dyskusji toczonych z interesariuszami wewnętrznymi i przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z członkami powołanej w 2011 r. *Rady Biznesu* (m.in. *Uchwała nr 2 Rady Biznesu z dnia 13.06.2012 r.*) oraz w wyniku prac *Zespołów roboczych ds. opracowania programów kształcenia dla poszczególnych specjalności (co ustalono na podstawie Sprawozdania z prac Zespołów udostępnionych podczas wizytacji ...)*.

Wykorzystuje się w planach rozwoju kierunku badania prowadzone w ramach realizowanych projektów np.: *Diagnoza potrzeb edukacji zawodowej w północnej części woj. lubuskiego 2012 r.* - gdzie analizie poddano rynek pracy, zaprezentowano instytucje rynku pracy i otoczenia biznesowego, dokonano analizy ich potrzeb, zebrano opinie nt lokalnego rynku pracy od przedsiębiorców, nie tylko z punktu widzenia przedsiębiorców, ale i uczniów – jako potencjalnych kandydatów na studia); *Badania Jakości Życia Mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego* (przy współpracy z Urzędem Miasta, 2010-2011 r.); czy też projekt międzynarodowy *Aktywni obywatele – już, czy nie? Doświadczenia polsko-niemieckie w tworzeniu społeczeństwa obywatelskiego* (2010 r.).

1.3

Drogą uchwały nr 302 senatu WSB w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 27 września 2014 uczelnia właściwie przyporządkowała oceniany kierunek do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych dyscyplin: nauki o zarządzaniu, ekonomia, finanse oraz nauk prawnych (dyscyplina prawo). Jako dyscyplinę wiodącą prawidłowo wskazano nauki o zarządzaniu, ponieważ do tej dyscypliny odnosi się zdecydowana większość przyjętych efektów kształcenia. Efekty kształcenia pozwalają na poszerzenie zakresu dyscyplin np. o socjologię lub psychologię, do czego zachęcono władze szkoły w trakcie rozmowy podsumowującej wizytację.

1.4

Przyjęcie i zatwierdzenie kierunkowych efektów kształcenia dla kierunku zarządzanie dokonało się *Uchwałą nr 274 Senatu WSB z dn. 27.04.2012 r.* (opis w załączniku do Uchwały) oraz dla roku akademickiego 2015/2016 zostały zatwierdzone i opisane efekty modułów specjalnościowych w *Załączniku do Uchwały nr 302 Senatu WSB z dn. 27.09.2014 r.* Poprawnie sformułowano efekty kształcenia dla ocenianego kierunku odnosząc je do obszaru nauk społecznych, określonych w KRK dla profilu praktycznego. Efekty są względnie precyzyjne, uszczegóławiają efekty obszarowe odnosząc je do wskazanych dyscyplin naukowych, a przede wszystkim do nauk o zarządzaniu. Jasno komunikują otoczeniu i studentom, czego uczelnia chce nauczyć. Część z przyjętych przez uczelnię efektów kształcenia stanowi nieznaczny modyfikację efektów obszarowych.

W zakresie wiedzy sformułowano 14 efektów kierunkowych, w zakresie umiejętności 7 efektów, a w zakresie kompetencji 8 efektów. Kierunkowe efekty kształcenia zostały wzbogacone o modułowe efekty osiągnięte w ramach poszczególnych specjalności.

Analiza treści efektów pozwala na wniosek, że umożliwiają stworzenie systemu ich weryfikacji a ich osiągnięcie dobrze przygotowuje absolwenta do wyzwań rynku pracy wyposażając go w wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne ważne dla kierowników różnych szczebli zarządzania i przedsiębiorców, których uczelnia ma wykształcić.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku bez wątpienia są powiązane z planami jego rozwoju. Efekty kształcenia z grupy modułów specjalnościowych, które to są bezpośrednio powiązane z rynkiem pracy, mieszczą się w takich dyscyplinach, jak: nauki o zarządzaniu, ekonomia, finanse i

prawo (*Uchwała nr 302 Senatu WSB z dnia 27.09.2014 r.*). Wszystkie opisane efekty w pełni wpływają na określenie tożsamości kierunku, a w modułach specjalnościowych zakładają osiągnięcie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, przydatnych na rynku pracy.

Efekty kształcenia dla pracy dyplomowej zostały określone właściwie i pozwalają na określenie sposobu ich weryfikacji.

Z punktu widzenia studentów obecnych na spotkaniu z ZO modułowe efekty kształcenia są formułowane w sposób zrozumiały i przedstawiane podczas pierwszych zajęć dydaktycznych przez nauczyciela akademickiego. W opinii studentów efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są możliwe do osiągnięcia i zweryfikowania, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez nich wiedzy, umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy oraz w dalszej edukacji. W opinii studentów zakładane efekty kształcenia nabywane podczas trwania zajęć praktycznych będą przydatne w pracy zawodowej.

1.5

1.5.1

Nie dotyczy

1.5.2

Opracowywanie planów i programów kształcenia realizowane jest w oparciu o *Uchwałę nr 264 Senatu WSB w Gorzowie Wlkp z dnia 03.02.2012 r.* oraz *nr 265 z dnia 03.02.2012 r. w sprawie określania efektów kształcenia na profilu praktycznym.* Analiza sylabusów upoważnia do wniosku, że treści programowe pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia oraz dobrze wpisują się w oczekiwania pracodawców dotyczące kompetencji zawodowych kadry kierowniczej niższego i średniego szczebla, a także przygotowują do prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Prawidłowo powiązано przedmiotowe efekty kształcenia ze specyfiką treści przedmiotowych. Przedmioty podzielono na grupy: kształcenia ogólnego, podstawowe, kierunkowe, specjalnościowe. Jest to podział prawidłowy, trafnie odzwierciedlający zawartość programową wyodrębnionych grup przedmiotów i modułów kształcenia. W programie kształcenia ujęte są między innymi treści kształcenia z zakresu mikroekonomii, makroekonomii, podstaw zarządzania, marketingu, zarządzania zasobami ludzkimi, zarządzania projektami. Wprowadzono do programu, w module przedmiotów specjalnościowych, treści rozwijające umiejętności praktyczne i kompetencje społeczne np. w takich zajęciach jak : *Integracja i współpraca w zespole, Komunikacja personalna, Protokół dyplomatyczny, Techniki autoprezentacji, Biznes plan, Techniki aktywizacji zawodowej.*

Wymóg stosowania aktualnych rozwiązań naukowych w procesie kształcenia oznacza konieczność właściwego doboru literatury podstawowej i uzupełniającej. Z informacji zawartych w sylabusach wynika, że w wizytowanej uczelni ten element wymaga dla niektórych przedmiotów korekty, ponieważ w wykazie literatury podstawowej i zalecanej występują publikacje sprzed 15 lat, tym samym nie uwzględniają one najnowszego dorobku z zakresu nauk o zarządzaniu. Przykładem mogą być przedmioty: Podstawy zarządzania (na liście lektur „Podstawy zarządzania organizacjami”, rok wydania 1996); przedmiot Marketing (wśród lektur „Marketing”, rok wydania 1998).

Dobór treści kształcenia uznano za prawidłowy i spójny, pozwalający na osiąganie określonych dla każdego przedmiotu efektów kształcenia. Sekwencja przedmiotów z punktu widzenia studentów obecnych na spotkaniu z ZO jest spójna i poprawna, dzięki czemu treści programowe nie powtarzają się, a proces kształcenia jest płynny. W opinii studentów treści poruszane na wykładach są pogłębiane o umiejętności praktyczne podczas ćwiczeń i laboratoriów.

1.5.3

Zawarte w sylabusach różnorodne metody nauczania wskazują, że kadra WSB w Gorzowie Wielkopolskim ma świadomość konieczności ich stosowania. W sylabusach deklaruje się stosowanie następujących metod kształcenia: wykład, wykład konwersatoryjny, analizę tekstu źródłowego, gry decyzyjne, case study, ćwiczenia, symulacje, dyskusję dydaktyczną, burzę mózgów. W analizowanych sylabusach nie uwzględniono wizyt studyjnych w przedsiębiorstwach, choć z informacji uzyskanych od władz uczelni oraz przedstawicieli pracodawców wynika, że są one realizowane.

Deklaracje dotyczące zróżnicowanych metod, form i technik nauczania nie we wszystkich zajęciach znajdują potwierdzenia w praktyce dydaktycznej wizytowanej uczelni. Analiza prac etapowych oraz hospitacje zajęć wskazują na konieczność poprawy w tym zakresie. Na przykład hospitowane

ćwiczenia z przedmiotu *Badania marketingowe* miały charakter wykładowo-konwersatoryjny i nie zawierały typowo ćwiczeniowych elementów praktycznego kształcenia deklarowanego w sylabusie. Ponadto w wielu sylabusach deklaruje się wykorzystywanie metody projektowej, jednak prace przedłożone jako projektowe nie spełniają wymagań stawianych takim pracom (dzieje się tak mimo deklarowanego w raporcie samooceny kursu odbytego przez nauczycieli akademickich na temat zastosowania metody projektowej w dydaktyce). Jako przykład można wskazać przedmiot *Organizacja działu personalnego*, gdzie w sylabusie wpisano projekt jako jeden z warunków zaliczenia przedmiotu, a prace po pierwsze nie spełniają wymagań stawianych projektom, a po drugie podejmowane w nich tematy (np. rzucenie palenia, zrobienie prawa jazdy, wyjazd na wycieczkę) nie są powiązane z treściami programowymi przedmiotu. Trudno uznać, że takie tematy pozwalają na osiągnięcie specjalnościowego efektu kształcenia: „Zna sposoby tworzenia i przechowywania dokumentów pracowniczych”.

Podobnie sylabus przedmiotu *Ocena pracy i pracowników* zwiera deklarację, że student zaprojektuje „system oceny pracownika”, a przedłożone do oceny prace zawierają wycinkowe elementy systemu (np. opis stanowiska pracy, opis pojedynczego narzędzia oceny) – każdy przygotowany wg innego standardu. Po spotkaniu z zespołem wizytującym, w trakcie którego wskazano przedstawione wyżej braki władze uczelni opracowały i przesłały ogólne standardy przygotowywania prac projektowych. Jeśli zostaną one wdrożone, jakość prac projektowych ulegnie poprawie.

Wymieniane metody kształcenia (np. burza mózgów, dyskusja dydaktyczna, case study, czy gry decyzyjne) w kartach przedmiotów są zróżnicowane i dostosowane do formuły prowadzonego przedmiotu, jak: warsztaty, konwersatoria, ćwiczenia, pozwalają na aktywizację studentów, stwarzają możliwość prowadzenia przez nich samooceny wiedzy, umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych. W pełni pozwalają na prowadzenie badań na poziomie podstawowym i przygotowanie pracy dyplomowej przez właściwe formułowanie problemów badawczych, ich analizę, dobór odpowiednich metod i narzędzi pracy, a w konsekwencji formułowanie wniosków.

Podczas spotkania z ZO studenci wyrazili pozytywne opinie na temat programu studiów. W opinii studentów stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów. Wśród form uczestnictwa w zajęciach studenci wymienili grupowe prezentacje, przygotowanie projektów, udział w symulacjach, metody warsztatowe. Studenci są świadomi, jaką wiedzę, umiejętności i kompetencje powinni posiadać po ukończeniu ocenianego kierunku studiów. Studenci znają aktualne wymagania i realia rynku pracy, ich zdaniem, ukończenie ocenianego kierunku studiów, zwiększy ich szansę na zatrudnienie.

1.5.4

Studia na wizytowanym kierunku trwają 3 lata (6 semestrów) i obejmują 180 ECTS. Jest to czas pozwalający na uzyskanie zaplanowanych efektów kształcenia. W sylabusach przewidziano stosunkowo dużą liczbę godzin na pracę samodzielną studenta przeliczaną na punkty ECTS. Przypisanie punktów ECTS dla niektórych przedmiotów budzi wątpliwości. Na przykład przedmiot *Badania marketingowe* ma wartość aż 8 ECTS, tymczasem ani hospitowane zajęcia, ani analizowane prace etapowe nie wskazują na tak znaczący nakład pracy studentów w ramach tego przedmiotu. Poziom trudności pytań egzaminacyjnych z innych przedmiotów oraz poziom trudności innych prac zaliczeniowych także nie wskazują na ich znaczną czasochłonność, dlatego wskazane wydaje się ponowne przeanalizowanie wartości ECTS przypisanych poszczególnym przedmiotom lub wyraźne podniesienie poziomu wymagań dotyczących nakładu pracy studenta poza uczelnią, np. przez egzekwowanie przygotowywania się do zajęć, analizowania literatury itp.

W przypadku praktyk zawodowych, obowiązujących od roku akademickiego 2015/2016, nie zastosowano zasady obowiązującej na Wydziale, gdzie 1 ECTS odpowiada 25 h. W sytuacji, gdy praktykom zawodowym przypisano 480 h, to wskazana przez *Jednostkę* liczba 10 punktów ECTS jest znacznie zaniżona.

1.5.5

Punktacja ECTS jest dostosowana na ogół do regulacji prawnych, moduły związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym (przy założeniu ich prawidłowej realizacji) obejmują blisko 70% ECTS. Analiza sylabusów tych zajęć wskazuje na powiązanie treści, metod i form (np warsztaty) z praktycznym przygotowaniem zawodowym studenta. Są to np. takie przedmioty jak Zarządzanie

łańcuchem dostaw, systemy informatyczne w logistyce, Logistyka produkcji i zaopatrzenia, Mapowanie procesu produkcyjnego, Praktyczne aspekty zarządzania produkcją. Zajęcia z zakresu nauk podstawowych obejmują 43 p. ECTS i wliczono tam właściwe przedmioty takie jak : matematyka, mikroekonomia, statystyka, podstawy zarządzania, nauka o organizacji. Zajęcia niezwiązane z kierunkiem studiów np. ochrona własności intelektualnej – obejmują 13 p. ECTS, z języka obcego 11 p ECTS, WF -1 p. ECTS.

1.5.6

Uczelnia w ramach programu kształcenia na kierunku zarządzanie zapewnia wybór modułów kształcenia przez wybór specjalności, seminarium dyplomowego, przedmiotów humanistycznych (w programie studiów do wyboru jest filozofia, socjologia, etyka oraz geografia ekonomiczna), a także warsztatu specjalnościowego w wymiarze większym niż 30 % ogółu ECTS.

Łączna liczba punktów ECTS dla każdej ze specjalności stanowi 34% punktów niezbędnych do ukończenia studiów I stopnia. W opinii studentów możliwość wyboru modułu kształcenia spełnia ich oczekiwania w kontekście indywidualizacji procesu kształcenia zgodnie ze swoimi zainteresowaniami zawodowymi.

1.5.7

Zajęcia dydaktyczne realizowane są w trybie weekendowym (od piątku do niedzieli). Z planu studiów wynika, że prowadzone są w formie wykładów, konwersatoriów, ćwiczeń, warsztatów, laboratoriów, projektów i lektoratów. Formy zajęć o charakterze praktycznym stanowią ponad 50% wszystkich zajęć. Liczebność grup jest adekwatna do formy prowadzenia zajęć. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym odbywają się w małych grupach, te wymagające oprogramowania prowadzone w sali komputerowej, a pozostałe w salach dydaktycznych. Zajęcia o charakterze praktycznym realizowane są również poza Uczelnią w ramach wizyt studyjnych, co potwierdzali obecni na spotkaniach ZO pracodawcy i studenci. Taka forma zajęć pozwala na bezpośrednie wykonywanie określonych czynności praktycznych przez studentów. Niestety nie zostały one formalnie ujęte w sylabusach. Wielkość grup określa Uchwała nr 248 Senatu WSB, liczebność grup nie budzi istotnych zastrzeżeń.

Sekwencja przedmiotów o charakterze praktycznym nie budzi zastrzeżeń. W pierwszych czterech semestrach, realizowany jest jeden z warsztatów do wyboru (9h). Natomiast moduły specjalnościowe pojawiają się dopiero, co jest powszechnie przyjęte, od piątego semestru. Dominującą formą zajęć w przedmiotach specjalnościowych są ćwiczenia. Wybrano tę formę do prowadzenia 16 przedmiotów o charakterze praktycznym (288 h); w każdej ze specjalności realizuje się je w odniesieniu do 7-8-9 przedmiotów (po 90, 93 i 93 h). Na drugim miejscu stosuje się formę laboratoriów, które wybrano do realizacji 6 przedmiotów, związanych z praktycznym przygotowaniem do podjęcia pracy zawodowej (o łącznej liczbie 215 h). Formę *Projektów* wybrano zaś do realizacji tylko 2 przedmiotów na każdej ze specjalności (21 h – *Zarządzanie logistyczne...*; i po 18 h dla *Przedsiębiorczości...* i *Procesów logistycznych...*). Studenci kierunku *Zarządzanie* korzystają również z sali komputerowej wraz z odpowiednim oprogramowaniem (por. opis kryterium 4.1); korzystają również z oprogramowania specjalistycznego, udostępnianego przez firmy, do rozwiązywania specjalistycznych zadań w ramach zajęć (brak formalnych umów) oraz licznych pomocy dydaktycznych m.in. takich, jak: klocki Lego, gry dydaktyczne, czy flipcharty.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO pozytywnie zaopiniowali dobrane formy prowadzenia zajęć objętych programem studiów. Studenci wyrazili pozytywną opinię o liczebności grup na poszczególnych zajęciach.. Studenci pozytywnie oceniają liczbę godzin przypisaną poszczególnym przedmiotom jako właściwą, organizację procesu kształcenia oraz metody prowadzenia zajęć. Na ocenianym kierunku nie są realizowane zajęcia z wykorzystaniem technik nauczania na odległość.

1.5.8

Efekty dla praktyk zawarte są w Regulaminie praktyk, jednak weryfikacja osiągnięcia tych efektów wymaga doskonalenia. Analiza dokumentacji przedłożonej w trakcie wizytacji wskazuje, że każdy student pracujący zawodowo ma na tej podstawie zaliczane praktyki bez weryfikacji stopnia powiązania charakteru wykonywanej pracy zawodowej z efektami kształcenia, które student powinien osiągnąć w trakcie praktyk. Dokumentacja przebiegu praktyk najczęściej ma charakter bardzo

ogólnikowy, a sam proces zaliczania został „przerzucony” na osoby z zewnątrz – opiekunów praktyk w miejscu ich odbywania. Tym samym trudno mówić o właściwej organizacji przebiegu praktyk zawodowych. Po rozmowie podsumowującej wizytację uczelnia przesłała zmodyfikowany sylabus praktyk zawodowych. Nadal nie zawiera on precyzyjnej informacji, w jaki sposób uczelnia sprawdza, na ile praca zawodowa studenta pozwala osiągnąć efekty kształcenia przewidziane dla praktyk zawodowych.

Zarówno dla praktyki realizowanej w wymiarze 160 h obowiązującej jeszcze dla obecnego II roku, a realizowanej po 4 sem., jak i w wymiarze 480 h dla studentów I roku, która będzie realizowana już po 2 sem. (w ciągłym wymiarze nie mniejszym niż 3 tygodnie, zakłada się zaliczenie jej do końca 5 sem.). Warto rozważyć jednak, szczególnie w przypadku praktyk realizowanych w wymiarze 480 h zaliczanie praktyki zawodowej po 6 semestrze, gdyż wzrost kompetencji w zakresie wiedzy, umiejętności praktycznych, a i społecznych student osiąga na najwyższych semestrach. Proponowana liczba godzin do realizacji praktyk zawodowych od obecnego roku akademickiego jest zgodna z przypisami określonymi w art. 11 ust. 9 Ustawy PWS oraz w par. 8 ust. 5 rozporządzenia w sprawie warunków prowadzenia studiów.

Praktyki zawodowe na profilu praktycznym funkcjonują w oparciu o uchwałę nr 27 Rady Wydziału Nauk Społecznych Wyższej Szkoły Biznesu w Gorzowie Wlkp. z dnia 7 marca 2015 roku w sprawie zatwierdzenia Regulaminu praktyk zawodowych dla studentów studiów pierwszego stopnia na kierunku Zarządzanie o profilu praktycznym. Treść *Regulaminów praktyk zawodowych* dotyczących roku akademickiego 2014/2015 i 2015/2016 nie uległa w żadnym zakresie modyfikacji, z wyjątkiem dodania w tym ostatnim *par. 7 - Metody weryfikacji efektów kształcenia*. Niestety nie ma tu wskazanych metod i narzędzi weryfikacji praktyk, poza wzmianką o obserwacji aktywności, zaangażowaniu i rzetelności studenta. Brak wskazania skali oceniania. Sprawdzenie *Dziennika Praktyk* przez opiekuna pod względem formalnym i zgodności z treściami *Regulaminu praktyk* nie można uznać za właściwe metody weryfikacji efektów kształcenia. Wydaje się to bardzo skromną formą dokumentowania odbytych praktyk. Brakuje również informacji nt doboru instytucji, w których studenci realizują praktyki, zwłaszcza w tych przypadkach, gdzie sami studenci poszukują miejsc do jej realizacji. W przypadku profilu praktycznego konieczne są umowy z pracodawcami z podaniem liczby przyjęć na praktyki potencjalnych studentów. *Jednostka* dysponuje umowami o współpracy w tym zakresie, jednak bez gwarantowania liczby miejsc. Nie wypracowano procedury w sytuacji zaliczania pracy zawodowej na poczet praktyki. Również w przedstawionych do wglądu *Dziennikach Praktyk* nie zaobserwowano opisu potwierdzania efektów kształcenia (choć zostały określone w *Regulaminie praktyk zawodowych* w odniesieniu do deskryptorów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) i oceny stopnia ich realizacji, co podniosłoby wartość merytoryczną oceny praktyk zawodowych. Ponadto wątpliwości budzi możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w sytuacji, kiedy od roku akademickiego 2015/2016 wprowadzono realizację praktyk już po 2 sem., gdy nie realizuje się jeszcze zajęć z zakresu przedmiotów praktycznych – specjalnościowych.

1.5.9.

Wydział od 2013 roku nie uczestniczy w programie Erasmus+. Program studiów nie sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia. Studenci wizytowanego kierunku w ramach programu studiów nie mają możliwości uczestnictwa w zajęciach prowadzonych w językach obcych. Wydział na wizytowanym kierunku nie posiada oferty kształcenia dla studentów zagranicznych.

1.6

1.6.1

Rekrutacja studentów na wizytowanym kierunku odbywa się zgodnie z odpowiednimi uchwałami Senatu. W roku akademickim 2015/2016 zasady te zostały określone na podstawie *Uchwały nr 308 Senatu Wyższej Szkoły Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 11 kwietnia 2015 roku w sprawie: ustalenia zasad i trybu rekrutacji oraz formy studiów na poszczególnych kierunkach w roku akademickim 2015/2016*. Rekrutacja na studia I stopnia odbywa się bez egzaminów wstępnych i realizowana jest w trybie wolnym na podstawie złożenia w wyznaczonym terminie wszystkich niezbędnych dokumentów wymienionych w Uchwale. Informacje dla kandydatów na studia są stale dostępne na stronie internetowej, zawierają one w szczególności informację o zasadach rekrutacji oraz warunkach przyjęcia. Kryteria przyjęć kandydatów na studia opisane są w sposób zrozumiały.

Studenci nie zgłaszali zastrzeżeń do procesu rekrutacji. W opinii ZO Uczelnia opracowała zasady i procedurę rekrutacji. Zawarto w nich informację, że studia mogą podejmować obcokrajowcy, ale nie opracowano procedur sprawdzających kompetencje językowe kandydatów obcokrajowców pozwalających im na efektywne uczestniczenie w zajęciach prowadzonych w języku polskim. Proces rekrutacji uwzględnia zasadę równych szans i nie zawiera regulacji dyskryminujących kandydatów na studia. W ocenie studentów, ustalone limity zapewniają warunki właściwe do efektywnego kształcenia.

1.6.2

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się zawarto w uchwale nr 317 senatu WSB w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 27 czerwca 2015 roku. Uchwała jest bardzo ogólnikowa i zawiera fragmenty przepisane z ustawy. Aktualnie uczelnia nie ma uprawnień do realizacji procedury z uwagi na brak pozytywnej oceny programowej kierunku Zarządzanie na profilu praktycznym dokonanej przez PKA.

1.7.

1.7.1

Weryfikację efektów kształcenia określa „Procedura weryfikacji efektów kształcenia” przyjęta drogą zarządzenia Rektora nr 27/2015 z dnia 18.12.2015 roku. Zgodnie z treścią procedury „Sposób weryfikacji efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów (...) jest określony w sylabusach tych przedmiotów”. Dodatkowo regulamin studiów w & 21 narzuca na nauczycieli akademickich obowiązek zaliczania zajęć dydaktycznych na podstawie uzyskanych przez studenta ocen z różnych form sprawdzania wiedzy i umiejętności określonych przez prowadzącego zajęcia. ZO stwierdza że w sylabusach podano właściwe sposoby weryfikacji efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Jednak sylabusy nie określają precyzyjnej informacji o sposobie i trybie zaliczania:

- nie określono udziału poszczególnych form zaliczenia przedmiotu w ocenie końcowej;
- nie ma kryteriów oceniania (jakie warunki musi spełnić student, aby uzyskać zaliczenie przedmiotu, zdać egzamin, jakie są kryteria oceny prac np. prezentacji czy pracy projektowej).

W trakcie rozmowy podsumowującej wizytację Przewodnicząca zespołu zwróciła uwagę władz uczelni na te braki i poprosiła o pilną modyfikację sylabusów. Przesłane ponownie sylabusy zostały w znacznym stopniu dostosowane do uwag ZO PKA, ale nie we wszystkich przedmiotach określono precyzyjnie warunki zaliczenia i udział poszczególnych form sprawdzania efektów kształcenia. Na przykład zaliczenie przedmiotu *Socjologia* obejmuje kolokwium oraz „prezentację wybranego problemu społecznego”. Nie ma informacji, w jakim stopniu ocena końcowa uzależniony jest od wyniku kolokwium, a w jakim od oceny za prezentację. Przedmiot *Exel w biznesie* zaliczany jest na podstawie kolokwium i „wykonania zadania projektowego”. W sylabusie brakuje informacji, w jakim stopniu ocena końcowa uzależniona jest od wyniku kolokwium, a w jakim od oceny za zadanie projektowe. Po wizytacji PKA uczelnia opracowała „Wskazówki dla nauczycieli w zakresie stosowania kryteriów i skal ocen w pracach cząstkowych i zaliczeniowych”, co należy uznać jako działania porządkujące i doskonalące proces weryfikacji efektów kształcenia.

Wizytacja wykazała, że w zakresie weryfikacji efektów kształcenia istnieje rozbieżność między praktyką dydaktyczną, a deklaracjami zawartymi w niektórych sylabusach, na przykład:

Przedmiot *Marketing* – w sylabusie zawarto informację, że efekty kształcenia będą weryfikowane przez kolokwium, egzamin, aktywność na zajęciach. Wśród prac etapowych przedłożono tylko prace egzaminacyjne (bez kolokwium zaliczającego ćwiczenia oraz sposobu oceniania aktywności na zajęciach). Nie ma kryteriów oceniania (zarówno w sylabusie, jak w arkuszach egzaminacyjnych). Dlatego sposób oceniania nie realizuje celu przekazywania informacji zwrotnej ukierunkowującej proces uczenia się studentów.

W sylabusie przedmiotu *Ocena pracy i pracowników* znajduje się informacja, że elementem sposobu weryfikacji efektów kształcenia są: prezentacja, kolokwium i projekt. Prezentacji wśród prac etapowych nie przedłożono, a opracowanie, które nazwano projektem nie spełnia standardu prac projektowych. Treść i zakres pytań z kolokwium należy ocenić pozytywnie.

W sylabusie przedmiotu *Zarządzanie zasobami ludzkimi* znajduje się deklaracja, że efekty kształcenia będą mierzone przez kolokwium, egzamin, esej, prezentację, ocenę aktywności. Wśród przedłożonych prac etapowych były wyłącznie prezentacje.

W tym kontekście jako przykład pozytywny należy ocenić sposób weryfikacji efektów kształcenia na przedmiocie *Zachowania organizacyjne*. Dokumentacja zawiera potwierdzenie zdobywania kolejnych kompetencji w ramach ćwiczeń oraz badanie wiedzy na egzaminie (można ewentualnie wziąć pod uwagę zwiększenie liczby pytań egzaminacyjnych).

Zbyt często podaje się w przypadku przedmiotów z modułów specjalnościowych, jako element weryfikacji (niekiedy, jako jedyny), obecność i aktywność na zajęciach, bez określenia sposobu oceniania (przedmioty *Zarządzanie kadrami*, *Konstruktywne rozwiązywanie konfliktów*, *Sztuka negocjacji*). Student semestralnie otrzymuje informację zwrotną na temat ocen z poszczególnych przedmiotów. Natomiast poprawy wymaga system informacji zwrotnych na temat ocen z prac etapowych (prace nie były opisane, część nie zawierała dowodów potwierdzających fakt sprawdzenia pracy).

Po rozmowie podsumowującej wizytację uczelnia dosłała część dokumentacji pokazującej, że sprawdzana jest obecność na zajęciach (głównie na zajęciach z języków obcych). W zmodyfikowanych wersjach sylabusów zmniejszyła się liczba prac projektowych i prezentacji wykorzystywanych jako narzędzie sprawdzenia efektów kształcenia. Biorąc pod uwagę praktyczny profil kształcenia, w opinii ZO nie powinno się ograniczać udziału prac projektowych w sposobach weryfikacji efektów.

Analiza tematów przedstawionych w wykazie prac dyplomowych, sporządzonym przez *Jednostkę* wskazuje na właściwy ich dobór, zbieżny ze studiowanym kierunkiem i specjalnością. Prace dyplomowe wylosowane podczas wizytacji prezentują zróżnicowany poziom, są na ogół właściwie ocenione.

W opinii studentów stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia oparte są na bieżącej ocenie osiąganych przez studentów efektów kształcenia. Podczas pierwszych zajęć nauczyciele akademicy podają do wiadomości studentów treści sylabusów, które zawierają szczegółowe informacje dotyczące prowadzonych zajęć, w tym warunki i sposób kontroli wyników nauczania. Z opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wynika, że osiągnięcie przez nich efektów kształcenia weryfikowane jest przede wszystkim egzaminami i zaliczeniami pisemnymi. Według studentów formy weryfikacji są w zdecydowanej większości przypadków adekwatne do zakładanych efektów kształcenia. System obejmuje różne formy weryfikacji efektów kształcenia, np. egzamin pisemny i ustny, obserwacja w trakcie ćwiczeń/laboratoriów (ocena umiejętności i kompetencji społecznych), prezentacje, kolokwia, sprawdzian praktyczny. Ostatecznym etapem weryfikacji efektów kształcenia jest proces dyplomowania. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest spełnienie wszystkich wymagań wynikających z programu kształcenia oraz złożenie pracy dyplomowej i uzyskanie pozytywnej oceny opiekuna pracy oraz recenzenta.

1.7.2.

Podstawowe zasady systemu oceny osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia określa Regulamin Studiów Wyższej Szkoły Biznesu w Gorzowie Wlkp. z dnia 11 kwietnia 2015 roku stanowiący załącznik do uchwały nr. 310 Senatu Wyższej Szkoły Biznesu w Gorzowie Wlkp. W & 20 regulaminu studiów przyjęto tradycyjną skalę ocen (od 2 do 5), jednocześnie dopuszczono zaliczenie przedmiotu bez oceny. Student może stracić prawo do zaliczenia zajęć w przypadku, kiedy liczba nieobecności na zajęciach z danego przedmiotu wynosi 50% i więcej.. Studentowi przysługuje prawo do dwukrotnego zaliczenia poprawkowego. Wśród analizowanych prac etapowych nie stwierdzono prac „poprawkowych”, ani innej formy dokumentacji zaliczeń poprawkowych, nie można zatem ocenić, czy proces ten przebiega prawidłowo. Regulamin dopuszcza możliwość przeprowadzenia egzaminu komisyjnego: dziekan może zarządzić egzamin komisyjny z własnej inicjatywy, na wniosek egzaminatora lub organu samorządu studenckiego. Praktykę tę należy ocenić jako zgodną z tradycją akademicką.

W przypadku pracy dyplomowej stosuje się procedurę antyplagiatową. Z jej wynikami zostaje zapoznany autor, recenzent i opiekun pracy nie później niż 7 dni przed egzaminem. W odniesieniu do przedmiotów specjalnościowych, o charakterze praktycznym i w stosunku do realizowanych praktyk zawodowych należy opracować przejrzysty system sprawdzania i oceniania efektów kształcenia, *Jednostka* nie prowadzi kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO wyrazili opinię, że efekty kształcenia są możliwe do zmierzenia i

oceny na każdym etapie procesu kształcenia, ponadto znane są im formy weryfikacji i uznają je za przejrzyste, rzetelne oraz zapewniające porównywalność wyników. Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest wypełnienie przez studentów wymogów określonych przez nauczycieli akademickich, co oznacza terminowe uzyskanie wymaganych w programie studiów efektów kształcenia. Również w przypadku praktyk ocenie podlegają efekty kształcenia osiągnięte na tym etapie. Studenci podkreślali, iż są zaznajomieni z wymaganiami, treściami zajęć oraz systemem sprawdzania i oceniania osiąganych efektów kształcenia na pierwszych zajęciach, na których prowadzący zapoznaje ich z sylabusem przedmiotu

3. Uzasadnienie

Przedstawiona dokumentacja, prowadzone rozmowy z różnymi grupami interesariuszy z ZO w pełni potwierdziły wypracowanie i oparcie koncepcji rozwoju kierunku *Zarządzanie* o bardzo dobre kontakty ze środowiskiem lokalnego biznesu i otoczenia społecznego. Są oni pełnoprawnymi współautorami w budowaniu tożsamości gorzowskiego *Zarządzania*. Koncepcja rozwoju kierunku w pełni uwzględnia potrzeby lokalnego rynku pracy. Przyporządkowanie kierunku do obszaru nauk społecznych dziedziny nauk ekonomicznych i prawnych jak i odpowiednich dyscyplin nie budzi zastrzeżeń. Efekty kształcenia zostały opracowane zgodnie z zasadami KRK. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów umiejętności praktycznych, w tym umożliwiają uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu i kompetencji niezbędnych na rynku pracy, oraz dalszą edukację. Program studiów zawiera treści kształcenia oraz formy zajęć i metody dydaktyczne pozwalające na realizację zakładanych efektów kształcenia. Wprowadzono do programu zajęcia warsztatowe, projektowe, jak i wizyty studyjne. System ECTS na ogół nie budzi zastrzeżeń, ale wymaga dyskusji w przypadku przypisania punktów ECTS niektórym przedmiotom oraz praktykom zawodowym. Jednostka zapewnia studentom elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze 34% liczby punktów ECTS wymaganych do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku. Program praktyk zawodowych, w szczególności system ich weryfikacji na profilu praktycznym, nie uległ modyfikacji pomimo przejścia z profilu ogólnoakademickiego na profil praktyczny. Sekwencja przedmiotów praktycznych nie budzi zastrzeżeń z wyjątkiem praktyk zawodowych na profilu praktycznym realizowanym od roku akademickiego 2015/2016. Zasady i procedury rekrutacji są przejrzyste i nie budzą zastrzeżeń studentów. Nie dyskryminują żadnej grupy kandydatów, uwzględniają zasadę równych szans. Wszelkie opisy założonych efektów kształcenia są powszechnie dostępne dla studentów. W opinii studentów formy weryfikacji pozwalają na sprawdzenie efektów kształcenia sformułowanych dla programu ocenianego kierunku. Zdaniem studentów stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia. Studenci ocenianego kierunku mają zapewnioną właściwą organizację praktyk obowiązkowych. Na ocenianym kierunku nie istnieje możliwość udziału w programach wymiany międzynarodowej.

System weryfikacji efektów kształcenia nie zawiera w niektórych sylabusach precyzyjnych zasad i kryteriów zaliczania przedmiotów. Przeglądane podczas wizytacji przez zespół oceniający prace etapowe potwierdziły konieczność uszczegółowienia zasad weryfikacji. Uczelnia podjęła istotne i konstruktywne działania naprawcze, które wymagają kontynuacji i pogłębienia. Z uwagi na okres przejściowy (wyznaczony do 30 grudnia 2016) dostosowujący program kształcenia do profilu praktycznego ZO PKA uznaje, iż mimo stwierdzonych uchybień możliwa jest ocena „w pełni” w ramach kryterium.

4. Zalecenia

1. Należy zapewnić spójność opisywanych metod nauczania ze sposobami weryfikacji efektów kształcenia.
2. Należy zapewnić zgodność tematyczną realizowanych zadań (w postaci projektów) przez studentów z treściami i celami kształcenia
3. Należy określić metody i sposób weryfikacji efektów kształcenia dla praktyk zawodowych w tym zasady i kryteria zaliczania praktyki na podstawie pracy zawodowej
4. Należy określić w sylabusach warunki zaliczania przedmiotów z uwzględnieniem wskazanych sposobów weryfikacji efektów kształcenia

5. Stworzenie dla studentów wykazu miejsc gwarantowanych przez Uczelnię do odbycia praktyk zawodowych na mocy podpisanych umów z pracodawcami, ze wskazaniem liczby miejsc.
6. Należy rozważyć wprowadzenie samooceny realizacji praktyki przez studentów oraz stworzenie katalogu czytelnych kryteriów oceny dla pracodawców, skali oceniania w celu podniesienia jakości oceny praktyk zawodowych.
7. Należy przypisać właściwą punktację ECTS praktyce zawodowej zgodnej z obowiązującymi zasadami ECTS
8. Należy rozważyć Rozważenie wypracowania stałych umów na realizację wizyt studyjnych u pracodawców i wpisania ich do kart przedmiotów, co zapewni stabilność i jakość procesu dydaktycznego.
9. Zaleca się podjęcie działań umożliwiających studentom udział w wymianach międzynarodowych.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy, który zapewnia realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku, lub doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu praktycznym, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku. *

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, w tym zajęcia warsztatowe, są prowadzone na ocenianym kierunku przez osoby, z których większość posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, odpowiadające zakresowi prowadzonych zajęć. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie. *

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych, zawodowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

1. Ocena w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

2.1

Uczelnia do minimum kadrowego przedstawiła 12 nauczycieli akademickich w tym 2 osoby ze stopniem doktora habilitowanego, 6 doktorów i 2 osoby posiadające tytuł zawodowy magistra z wykształceniem magisterskim. Zespół oceniający biorąc pod uwagę: dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, obciążenie dydaktyczne, formę zatrudnienia oraz złożone oświadczenia zaliczył do minimum kadrowego studiów I stopnia kierunku zarządzanie: na podstawie dorobku naukowego w dyscyplinie nauki o zarządzaniu oraz ekonomia, do których odnoszą się efekty kształcenia 1 samodzielnego nauczyciela akademickiego oraz 5 doktorów. Dorobek w dyscyplinie nauki o zarządzaniu posiadają 3 osoby oraz w dyscyplinie ekonomia 3 osoby. Na podstawie doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią i zgodnego z opisem efektów kształcenia w zakresie umiejętności, zespół oceniający zaliczył 1 samodzielnego nauczyciela akademickiego, 1 doktora oraz 4 osoby posiadające tytuł zawodowy magistra z wykształceniem magisterskim. Zatem liczba i struktura kwalifikacji osób zaliczonych do minimum kadrowego na ocenianym kierunku studiów odpowiada regulacjom prawnym określonym dla kierunków studiów o profilu praktycznym i ujętych w § 12 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3.10.2014 roku

Trzeba nadmienić, iż osoby zaliczone do minimum kadrowego na podstawie doświadczenia zawodowego, w tym z wykształceniem magisterskim, posiadają odpowiednie doświadczenie zawodowe, w tym uzyskane certyfikaty zawodowe, które są przydatne w osiągnięciu przez studentów

zakładanych efektów kształcenia w zakresie realizowanych specjalności, takich jak logistyka, zarządzanie produkcją oraz zarządzanie kadrami.

Z powodu małej liczby studentów szkoła osiągnęła bardzo dobrą proporcję liczby studentów przypadających na jednego nauczyciela akademickiego zaliczonego do minimum kadrowego kierunku, która wynosi 9 studentów przypadających na 1 wykładowcę.

2.2

Na kierunku zarządzanie zajęcia prowadzi 36 nauczycieli w tym 24 osoby spoza minimum kadrowego. Wśród zatrudnionych jest 2 samodzielnych nauczycieli akademickich 13 doktorów i 21 osób posiadających tytuł zawodowy magistra w tym 3 lektorów języka obcego. Dorobek naukowy lub doświadczenie zawodowe wszystkich osób prowadzących zajęcia są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia kierunkowych i przedmiotowych określonych dla kierunku Zarządzanie o profilu praktycznym. Ponadto zajęcia dydaktyczne na poszczególnych specjalnościach w zakresie logistyki, zarządzania produkcją i zarządzania kadrami są realizowane przez osoby, które posiadają stosowne kwalifikacje, co w większości przypadków jest potwierdzone licznymi certyfikatami zawodowymi. Przedstawiony dorobek zawodowy nauczycieli akademickich tzw. praktyków nie budzi zastrzeżeń ZO. Są to kierownicy firm, specjaliści z zakresu zarządzania jakością, logistyką, księgowi, członkowie rad nadzorczych, pracownicy samorządu terytorialnego. Przydział zajęć jest w pełni adekwatny do udokumentowanego dorobku zawodowego. Przeprowadzone w czasie wizytacji hospitacje zajęć dydaktycznych w większości przypadków potwierdziły dobre przygotowanie teoretyczne i zawodowe prowadzących, odpowiadające zakresowi i tematyce prowadzonych zajęć.

2.3

Polityka kadrowa prowadzona przez *Jednostkę* w stosunku do kadry, w tym również w stosunku do tzw. praktyków, jej dobór jest właściwy i pozwala realizować program kształcenia na profilu praktycznym w zakresie kształtowania wiedzy, umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych. Kadra poddawana jest ocenie okresowej z uwzględnieniem dorobku naukowego, dydaktycznego oraz zawodowego. Uczelnia angażuje się w projekty konsultingowe i szkoleniowe, co daje pracownikom możliwość podnoszenia umiejętności praktycznych i współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Uczelnia organizuje również seminaria i konferencje, w których biorą udział nauczyciele i prezentują swoje efekty badań publikowane w wydawnictwach uczelni. W ostatnich latach czterech pracowników wydziału obroniło prace doktorskie, a jeden uzyskał stopień doktora habilitowanego. W trakcie spotkania z kadrą dydaktyczną WSB pracownicy uczelni wskazywali na konieczność ciągłego podnoszenia kwalifikacji i rozwijania kompetencji, co w przypadku nauczycieli akademickich jest głównie finansowane w ramach środków dostępnych w uczelniach będących ich pierwszym miejscem pracy. Uczelnia nie prowadzi intensywnej wymiany międzynarodowej w ramach umów bilateralnych, a wyjazdy zagraniczne w ramach europejskiego programu mobilności Erasmus Plus w ostatnich latach były sporadyczne i od 2013 roku zostały, z uwagi na brak zainteresowania ze strony studentów, czasowo zawieszane.

3. Uzasadnienie

Wydział spełnia warunki minimum kadrowego dla kierunku zarządzanie na poziomie studiów I stopnia. Kadra prowadząca zajęcia na kierunku zarządzanie posiada dorobek naukowy lub doświadczenie zawodowe odpowiadające potrzebom dydaktycznym kierunku zarządzanie. Obsada zajęć nie budzi zastrzeżeń. Polityka kadrowa wspierająca profil praktyczny przez zatrudnianie nauczycieli akademickich tzw. praktyków jest właściwa.

4. Zalecenia

Podjęcie działań w celu umiędzynarodowienia kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia.

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, a także w celu pozyskiwania kadry dydaktycznej

posiadającej znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. *

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *

1. Ocena w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

3.1

Jednostka od początku, kiedy tylko został powołany kierunek *Zarządzanie*, tj. od 1997 r., podjęła współpracę z licznymi przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego na poziomie działań nieformalnych, jak i częściowo formalizowanych. Od 2011 r. na Uczelni działa bardzo energicznie *Rada Biznesu WSB*, w skład której weszli przedstawiciele instytucji użyteczności publicznych i przedsiębiorcy regionu lubuskiego. Ponadto sama Uczelnia jest członkiem *Lubuskiej Organizacji Pracodawców i Zachodniej Izby Przemysłowo-Handlowej*, czy też *Klastra Edukacyjnego* oraz współzałożycielem *Klastra Transport-Spedycja-Logistyka*. Zakres współpracy odnosi się do wypracowania i modyfikacji programu kształcenia kierunku w tym określania efektów kształcenia, weryfikacji i oceny stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych i budowania programu specjalności odpowiadających potrzebom głównie lokalnego środowiska pracodawców, czego dowodem jest działanie *Rady Biznesu WSB* i powoływanie *Zespołów roboczych, kierunkowych i specjalnościowych* (przedłożona dokumentacja ZO)., Wspólnie z podmiotami zewnętrznymi angażują się w realizację licznych projektów na rzecz miasta i regionu, takich np. jak: *Diagnoza potrzeb edukacyjnych i zawodowych w pn. części woj. lubuskiego, Kobieta na rynku pracy, Badanie jakości życia mieszkańców*. Dotyczy to również organizacji konferencji naukowych np. dla nauczycieli szkół zawodowych np. *Kształcenie dualne, Wyzwania dla szkolnictwa zawodowego w zjednoczonej Europie (międzynarodowa)*. Znaczna część wspólnie realizowanych projektów kończy się wydaniem publikacji (wykaz przedstawiono ZO). Istotny jest fakt realizowania przez Jednostkę ekspertyz (np. *Założenia do planu rozwoju Targowiska przy ul. Cichońskiego w Gorzowie Wlkp.*) dla podmiotów zewnętrznych. Jak wynika z przeprowadzonych rozmów z pracodawcami współpraca z Uczelnią ma wielowątkowy charakter. I tak np. kadra akademicka i przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego uczestniczyli w szkoleniu o zasięgu regionalnym, na którym uczono przyszłych kandydatów na studia, jakie kryteria należy brać pod uwagę przy wyborze kierunku studiów i uczelni. Kolejno wskazywano na współpracę w zakresie aktywizacji zawodowej przyszłych absolwentów, a także udział interesariuszy zewnętrznych w projektach badawczych przy znacznym wsparciu ze strony Uczelni.

W znacznie mniejszym stopniu, ale również intensywnie, Jednostka współpracuje na płaszczyźnie kontaktów kulturalnych (wynika to ze specyfiki kierunku). Głównie Uczelnia angażuje się w działania o charakterze dydaktycznym, jak organizowanie warsztatów, kursów, studiów podyplomowych, odpowiadając na potrzeby środowiska lokalnego i popularyzatorsko-edukacyjnym m.in. przez przygotowanie prezentacji dla szkół nt. *zasad studiowania*, organizację akcji *Zdjęcie dla maturzysty* (akcja cykliczna), czy projekt *Partnerska szkoła*. Ten ostatni spowodował wprowadzanie elementów zarządzania do programu lokalnych szkół, co w sposób znaczący wpłynie na zwiększenie świadomości uczniów nt. ekonomii i zarządzania.

3. Uzasadnienie

Uczelnia wypracowała bardzo dobre, ugruntowane, godne polecenia dwustronne kontakty Wydziału ze środowiskiem społeczno-gospodarczym i kulturalnym które służą między innymi określaniu i weryfikacji efektów kształcenia a także organizacji praktyk zawodowych.

4. Zalecenia

Rozwijanie form współpracy w celu organizacji zajęć o charakterze praktycznym, w tym wizyt studyjnych

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów ogólnych

i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, w tym do liczby studentów. Jednostka zapewnia bazę dydaktyczną do prowadzenia zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem do zawodu, umożliwiającą uzyskanie umiejętności zgodnych z aktualnym stanem praktyki związanej z ocenianym kierunkiem studiów oraz dostęp studentów do laboratoriów w celu wykonywania prac wynikających z programu studiów. *

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki. *

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów.

1. Ocena w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1

Siedziba WSB mieści się w wynajmowanej części budynku biurowego, na parterze, z odrębnym wejściem, o powierzchni ok. 450 m². Na potrzeby procesu kształcenia szkoła dysponuje ośmioma salami dydaktycznymi, których łączna pojemność wynosi 182 miejsca, co znacznie przekracza aktualne zapotrzebowanie wynikające z liczby studiujących. Pozostałe sale służą do realizacji zajęć ćwiczeniowych, lektoratów i zajęć seminaryjnych - każda o powierzchni ok. 16 m². Ponadto WSB dysponuje laboratorium z 19 stanowiskami komputerowymi, podłączonymi do sieci informatycznej. W głównej sali wykładowej zainstalowany jest wideoprojektor na stałe, w pozostałych salach jest możliwość podłączenia przenośnego sprzętu. Szkoła posiada sześć wideoprojektorów, które są do dyspozycji wykładowców. Wykładowcy języków obcych mają możliwość korzystania z radiomagnetofonów. Szkoła udostępniła osobne pomieszczenie dla samorządu. Studenci mają także swobodny dostęp do kserokopiarki i pomieszczenia socjalnego. Na terenie WSB brakuje jednak punktu gastronomicznego.

Wykorzystywana baza materialna sprzyja realizacji procesu kształcenia i jest dostosowana do stosunkowo małej liczby studentów. Władze WSB zabezpieczyły się na wypadek wzrostu liczby studiujących przez podpisanie umowy z lokalnym AWF o udostępnieniu dodatkowych powierzchni dydaktycznych.

Jednostka korzysta z pracowni komputerowej (19 stanowisk) na terenie Uczelni wraz z oprogramowaniem: map Compass, Interlann – oprogramowaniem dla transportu i logistyki, Comvission – platformy mobilnego marketingu, oraz Madar 7 – internetowego systemu ERP. Ponadto częściowo wykorzystuje infrastrukturę podmiotów zewnętrznych w czasie wizyt studyjnych..

W opinii studentów infrastruktura, którą dysponuje Wyższa Szkoła Biznesu w Gorzowie Wlkp. zapewnia prawidłową realizację procesu dydaktycznego oraz pozwala na osiągnięcie deklarowanych efektów kształcenia. Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z ZO, sale dydaktyczne są właściwie wyposażone w niezbędny sprzęt, a także w komputery, projektory, sprzęt audiowizualny oraz nagłaśniający. Sala wykładowa, sale ćwiczeniowe oraz pracownia komputerowa ze specjalistycznym oprogramowaniem dostosowane są do liczebności grup studenckich. Studenci obecni na spotkaniu z ZO pozytywnie ocenili jakość infrastruktury uczelnianej, oceniając ją jako dostatecznie funkcjonalną i podkreślając jej estetykę. Z opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO wynika, iż infrastruktura, jaką dysponują ośrodki, w których studenci realizują praktyki zawodowe pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

4.2

Biblioteka oraz czytelnia mieści się w niewielkim pomieszczeniu na niższej kondygnacji budynku. Studenci mają dostęp do podstawowej literatury związanej z kierunkiem studiów, czyli nauk o zarządzaniu oraz marketingu, logistyki, bankowości i finansów, ekonomii, prawa i socjologii. W bibliotece zgromadzono ponad 9600 woluminów. Podczas wizytacji nie stwierdzono istotnych braków w zakresie pozycji obowiązkowych i zalecanych przez kadrę akademicką w sylabusach przedmiotów.

Na mocy podpisanej umowy z władzami miejscowego AWF studenci WSB mają możliwość korzystania z jej zasobów.

Od 2014 r. biblioteka umożliwia pracownikom i studentom dostęp do bazy danych zasobów Elsevier, Springer i Web of Knowledge,. Od 2014 roku z przyczyn finansowych zaniechano prenumeraty podstawowych czasopism krajowych z zakresu organizacji i zarządzania. Zespół oceniający zaleca powrót do prenumeraty czasopism W czytelni wyposażonej w 2 komputery studenci mają możliwość korzystania z katalogów i prenumerowanych baz danych.

Studenci mają zapewniony dostęp do książek, zbiorów w wersji elektronicznej znajdujących się w Bibliotece Uczelni. Biblioteka jest do dyspozycji studentów cztery dni w tygodniu. W czytelni znajduje się 12 miejsc pracy, 2 stanowiska komputerowe. Zdaniem studentów liczba egzemplarzy jest wystarczająca w stosunku do ich potrzeb. Ponadto Uczelnia na mocy zawartych porozumień gwarantuje studentom dostęp do Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej, biblioteki Akademii Wychowania Fizycznego, Biblioteki Pedagogicznej oraz biblioteki Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej mających siedzibę w Gorzowie Wlkp.

3. Uzasadnienie

Jednostka dysponuje infrastrukturą, która umożliwia prawidłową realizację celów kształcenia na ocenianym kierunku. Z punktu widzenia studentów baza dydaktyczna jest właściwie wyposażona i umożliwia prawidłową realizację celów kształcenia na ocenianym kierunku. Zasoby księgozbioru zgromadzonego dla potrzeb ocenianego kierunku są w ocenie studentów wystarczające w kontekście osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

4. Zalecenia

Należy doprowadzić do podpisania umów z podmiotami zewnętrznymi w zakresie udostępniania infrastruktury na działania edukacyjne, prowadzone przez Jednostkę.

Należy aktualizować zasoby biblioteczne zgodnie z potrzebami kształcenia.

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi zawodowemu i społecznemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiąganiu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności praktycznych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach. *

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową.

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku. *

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

5.1

Studenci pozytywnie oceniają kontakt z prowadzącymi zajęcia. Wykładowcy są dla nich dostępni na konsultacjach, których wymiar jest adekwatny do potrzeb studentów oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej. Studenci otrzymują za pośrednictwem poczty elektronicznej dodatkowe materiały dydaktyczne. Studenci na spotkaniu z ZO pozytywnie ocenili otrzymywane od nauczycieli akademickich wsparcie merytoryczne oraz przydatność udostępnianych przez nich materiałów. Studenci mogą ubiegać się o stypendia przewidziane w art. 173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie

wyższym (Dz. U. 2012 poz. 572 z późn. zm). Szczegółowe zasady opisuje *Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Biznesu w Gorzowie Wlkp.* wprowadzony Zarządzeniem Rektora Nr 15/2015 z dnia 23 września 2015 r. Stypendia socjalne, specjalne dla osób niepełnosprawnych oraz zapomogi przyznawane są na wniosek zainteresowanego studenta przez Wydziałową Komisję Stypendialną, której skład w większości stanowią studenci. Stypendia Rektora dla najlepszych studentów, wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy oraz odwołania od decyzji Wydziałowych Komisji Stypendialnych rozpatruje Odwoławcza Komisja Stypendialna, której skład, zgodnie z art. 177 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 2012 poz. 572 z późn. zm), w większości stanowią studenci. Zdaniem studentów uczestniczących w spotkaniu z ZO system stypendialny jest klarowny i nie sprawia im żadnych trudności. Kryteria przyznawania świadczeń są zgodne z ustawą. Studenci na spotkaniu z ZO wskazali, że regulamin jest ustalany w porozumieniu z organami samorządu studenckiego. W przedstawionej podczas spotkania opinii studentów, obowiązujące zasady ubiegania się o stypendium Rektora jako stypendium motywacyjnego są odpowiednie i wystarczająco mobilizują do osiągnięcia wysokich wyników w nauce. Studenci obecni na spotkaniu wyrazili opinię, iż są zadowoleni z oferowanych im przez Jednostkę form opieki.

5.2

Do 2013 roku WSB była uczestnikiem europejskiego programu mobilności kadry akademickiej i studentów Erasmus. Z powodu wieloletniego braku zainteresowania wyjazdami zagranicznymi studentów studiów niestacjonarnych władze Uczelni zdecydowały o nieprzedłużaniu udziału WSB w tym programie. Według deklaracji władz WSB w przypadku wystąpienia zainteresowania ze strony studentów możliwe jest wznowienie wymiany międzynarodowej z partnerskimi uczelniami zawodowymi z Niemiec.

Uczelnia nie bierze udziału w programie Erasmus+, ani w programach związanych z wymianą krajową. Studenci obecni na spotkaniu z ZO nie wyrazili zainteresowania mobilnością studencką. Podkreślali, że ze względu na pracę oraz zobowiązania rodzinne nie byłoby w stanie wyjechać na wymianę.

5.3

Jednostka przejawia dużą aktywność przede wszystkim w rozlicznych kontaktach ze środowiskiem pracodawców, na co wskazują podpisane umowy ze wskazaniem rodzaju współpracy oraz realna aktywność Rady Biznesu WSB oraz Zespołów programowych. Obecność podmiotów w życiu Jednostki w różnych zakresach, począwszy od rekomendowania zmian na kierunku Zarządzanie, wraz z powoływaniem nowych specjalności, dostosowywanych do potrzeb lokalnego rynku pracy, w sposób znaczący zwiększa szanse absolwentów w zakresie zatrudnienia. Ponadto ciągła współpraca z instytucjami rynku pracy (PUP) i agencją zatrudnienia, z agencją AUDIT – doradztwo personalne nie jest bez znaczenia w procesie wspierania studentów w procesie wchodzenia na rynek pracy, m.in. przez organizowanie wspólnych warsztatów z autoprezentacji, czy aktywnych metod poszukiwania pracy. Należy jednak podkreślić fakt, że większość studentów tego kierunku, to osoby pracujące.

Studenci wizytowanego kierunku otrzymują ze strony Wydziału i Uczelni wsparcie w kwestiach związanych z rozwojem zawodowym, kulturalnym i społecznym. Jediną organizacją odpowiadającą za animację życia studenckiego, zarówno naukowego jak i kulturalnego jest Samorząd Studentów. Na Uczelni nie funkcjonują koła naukowe. Samorząd Studencki dysponuje własnym pomieszczeniem, korzysta ze sprzętu biurowego znajdującego się w korytarzu. Ponadto może on liczyć na dofinansowanie swojej działalności ze środków Uczelni. Członkowie Samorządu Studenckiego delegują przedstawicieli do Rady Wydziału oraz gremiów zajmujących się Jakością Kształcenia na Wydziale. Na Uczelni nie funkcjonuje Biuro Karier. W opinii studentów działania Rady Biznesu nie są dostrzegane. Zdaniem studentów Uczelnia nie wspiera ich w kontakcie z otoczeniem społecznym i gospodarczym ani w procesie wchodzenia na rynek pracy.

5.4

Studenci niepełnosprawni mają możliwość ubiegania się o stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych przewidziane w art. 173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 2012 poz. 572 z późn. zm). W ramach Uczelni funkcjonuje Opiekun Osób Niepełnosprawnych. Ma on

za zadanie koordynować i wykonywać działania mające na celu stworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia akademickiego. Budynek uczelni nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

5.5

Uczestnicy spotkania z ZO PKA zgodnie stwierdzili, że mają swobodny dostęp do aktualnych informacji związanych z organizacją studiów i procedurami ich toku, w tym także o programach kształcenia. Na Uczelni wszelkie informacje dotyczące procesu kształcenia na kierunku są udostępniane studentom i kandydatom na studia na stronie internetowej, tablicach informacyjnych w budynku Uczelni oraz w dziekanacie. Dokumentacja programowa jest udostępniana jedynie w dziekanacie. W razie odwołania przez nauczycieli akademickich zajęć lub konsultacji, zgodnie z opinią studentów obecnych na spotkaniu z ZO, informacje o tym są podawane w sposób zwyczajowy na stronie internetowej, wraz z wyznaczonym terminem odpracowania zajęć, a także przez starostów poszczególnych roczników. Studenci podczas spotkania z przedstawicielem ZO PKA wrzili satysfakcję z systemu opieki naukowo-dydaktycznej oraz materialnej. Administracja jest określana jako przyjazna studentowi. Pracownicy administracji są odbierani jako osoby pracowite i chętne do pomocy. Uczestnicy spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili obsługę administracyjną. Studenci pozytywnie odnieśli się do jakości obsługi w dziekanacie wskazując na zyczliwość, oferowaną pomoc i niezbędne informacje, rzetelność oraz indywidualne traktowanie każdego studenta. Zdaniem studentów godziny przyjęć w dziekanacie oraz Bibliotece są dostosowane do ich potrzeb. W zakresie decyzji wydawanych w indywidualnych sprawach studentów, na podstawie przykładowych decyzji przedstawionych podczas wizytacji, należy stwierdzić, że są one wydawane zgodnie z art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2016 r. poz. 23 z późn. zm.). Studenci podkreślali, że ze względu na małą liczbę studentów na Uczelni mogą liczyć na indywidualne podejście ze strony pracowników administracyjnych oraz Władz Wydziału i Uczelni.

3. Uzasadnienie

Jednostka zapewnia studentom możliwość otrzymania stypendiów, pomoc związaną z procesem dydaktycznym. Studenci pozytywnie oceniają kontakt z nauczycielami akademickimi, z którymi mogą również spotkać się w ramach indywidualnych konsultacji. Studenci nie mają zapewnionej możliwości uczestnictwa w wymianach studenckich. Na ocenianym kierunku nie działają koła naukowe. Samorząd studencki otrzymuje wsparcie merytoryczne i finansowe. Studenci niepełnosprawni mają zapewnione wsparcie naukowe, dydaktyczne, dzięki któremu mogą brać pełny udział w procesie kształcenia. Budynek, w którym odbywają się zajęcia nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Studenci, mimo aktywnej roli Rady Biznesu uznają, iż nie otrzymują wsparcia w kontaktach z otoczeniem społecznym, gospodarczym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy. Studenci mają zapewnioną skuteczną i kompetentną obsługę w zakresie wszystkich kwestii związanych z procesem dydaktycznym, a także organizacją studiów. Mogą oni liczyć na pomoc pracowników administracji w przypadku pojawienia się niejasności.

4. Zalecenia

Zaleca się podjęcie działań, które ułatwią korzystanie z budynku Uczelni studentom niepełnosprawnym oraz podjęcia działań wspierających studentów w procesie odnajdywania się na rynku pracy, co wydaje się szczególnie istotne ze względu na praktyczny profil kierunku.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu: *

6.1.1 projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, *

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,
6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania, *
6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,
6.1.5 wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia, *
6.1.6 kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej, *
6.1.7 wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,
6.1.8 zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej oraz środków wsparcia dla studentów,
6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,
6.1.10 dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach.
6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

6.1.

Uczelniany (w obecnym formie zatwierdzony Uchwałą Nr 325 Senatu Wyższej Szkoły Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 05 grudnia 2015 r.), w tym wydziałowy system zapewnienia jakości kształcenia przewiduje okresowe przeglądy programów kształcenia i ich doskonalenie, aktualizację sylabusów, monitoring systemu weryfikacji osiągania efektów kształcenia (w pewnym zakresie) oraz badanie losów absolwentów choć w ograniczonym stopniu ze względu na zwrotność tych ankiet.

6.1.1.

Udział interesariuszy wewnętrznych czyli nauczycieli akademickich, studentów (mało aktywny w przypadku tej grupy), pracowników administracji w projektowaniu efektów kształcenia jest zapewniony poprzez ich zarówno formalny jak i aktywny udział w pracach organów uczelnianych w tym w wydziałowych realizujących zadania w obszarze zapewnienia jakości kształcenia. Przedstawiciele Wydziału Nauk Społecznych przeprowadzili konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi reprezentującymi otoczenie społeczne i gospodarcze, w celu określenia przedmiotowych efektów kształcenia ocenianego kierunku studiów na szczeblu specjalności. Wykorzystanie informacji od pracodawców pozwoliło na modyfikacje programu kształcenia w tym oferowania specjalności oczekiwanych na rynku pracy jak np. zarządzanie jakością. Podczas wizytacji przedstawiono dokumentację, z której wynika, że w efekcie określenia przedmiotowych efektów kształcenia nastąpiły też zmiany w planach i programach studiów z inicjatywy interesariuszy zewnętrznych, (np. zmiana formy prowadzonych zajęć na formę warsztatową). Przedstawiciele otoczenia społeczno- gospodarczego wchodzi w skład Rady Biznesu funkcjonującej w Uczelni. W procesie projektowania zmian w programach kształcenia, jak i projektowania nowych specjalności, zgodnych z potrzebami rynku pracy, aktywnie uczestniczą interesariusze zewnętrzni poprzez powołane w 2011 r., *Robocze zespoły programowe*, czy przez podmioty współpracujące z Jednostką. Zakres tej współpracy opiera się na opiniowaniu i konsultowaniu potrzeb środowiska pracodawców poprzez wskazanie niezbędnych umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych, czego efektem jest wspólne wypracowanie specjalnościowych efektów kształcenia. Ze strony Jednostki zaangażowani w ten proces są nauczyciele akademicy, studenci (reprezentowani przez *Samorząd Studencki*) oraz przedstawiciele *Rady ds. Jakości Kształcenia*. Ze spotkań wspomnianych gremiów sporządzone są protokoły dokumentujące ich przebieg i wyniki przeprowadzonych rozmów. Niektórzy przedstawiciele otoczenia społeczno – gospodarczego mają wpływ na formułowanie przedmiotowych efektów kształcenia dzięki prowadzeniu zajęć w Uczelni jako nauczyciel akademicki.

Studenci uczestniczą w zinstytucjonalizowany sposób w procesie zapewniania jakości

i budowania kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku. Jak wynika z przeprowadzonych rozmów, studenci mają możliwość uczestniczenia w tym procesie poprzez swoich przedstawicieli w Senacie Uczelni, Radzie Wydziału oraz Komisji ds. Zapewniana Jakości Kształcenia. Jednostka przestrzega regulacji dotyczących udziału studentów w organach kolegialnych, co stwierdzono na podstawie przedstawionych podczas wizytacji list obecności z posiedzeń Rady Wydziału. Liczba studentów uczestniczących w posiedzeniach stanowi wymagane 20% składu tego organu co jest zgodne z art. 67 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz.U. 2005 Nr 164 poz. 1365. z późn. zm.). Listy obecności z posiedzeń wyżej wymienionych organów potwierdzają uczestnictwo studentów. Członkowie Samorządu Studentów mają możliwość zgłaszania uwag w czasie posiedzeń powyższych gremiów, a także w momencie przedstawiania opinii Samorządu Studentów na temat planu i programu kierunku. W czasie spotkania z Zespołem Oceniającym członkowie Samorządu nie potrafili przedstawić konkretnych działań jakie zostały podjęte, czy też uwag jakie były przez nich zgłaszane podczas posiedzeń, w których biorą udział. Podkreślali jednak, że są zadowoleni z jakości kształcenia i kontaktu z Władzami Uczelni. Samorząd Studencki opiniuje w formie pisemnej programy studiów.

6.1.2.

W celu przejrzystości i określenia poszczególnych etapów monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia Rektor wydał Zarządzenie nr 27/2015 z dnia 18. 12. 2015 r. w sprawie procedur obowiązujących w Dziale Organizacji Studiów, w tym *Procedury weryfikacji efektów kształcenia*. W tym dokumencie został określony cel, którym jest ocena spełnienia założeń określonych w programie studiów i w sylabusach przedmiotu.

Stosowane metody monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oparte są na bieżącej ocenie osiąganych przez studentów wyników w nauce. Podczas pierwszych zajęć nauczyciele akademicy podają do wiadomości studentów treści sylabusów, które zawierają szczegółowe informacje dotyczące prowadzonych zajęć, w tym warunki i sposób kontroli wyników nauczania. W opinii studentów system umożliwia właściwe zmierzenie, zaobserwowanie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych etapach studiów, a przyjęte metody weryfikacji są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia. W jednostce nie istnieją mechanizmy pozwalające na samoocenę przez studentów poziomu osiągnięcia przez nich efektów kształcenia. Ostatecznym etapem weryfikacji efektów kształcenia jest proces dyplomowania określony Regulaminem Studiów. Za monitorowanie stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia odpowiada Komisja ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. Monitoring prowadzony jest poprzez badania ankietowe i rozmowy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, cosemestralną analizę wyników sesji egzaminacyjnych i ocen końcowych na dyplomie. Wyniki weryfikacji efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych poszczególnych przedmiotów stanowią podstawę corocznego *Raportu dotyczącego jakości kształcenia, w tym realizacji efektów kształcenia*. Zespołowi Oceniającemu został przedstawiony do wglądu taki raport za rok 2014/2015, w którym stwierdza się, że na ocenianym kierunku studiów zostały osiągnięte wszystkie założone efekty kształcenia.

6.1.3.

Nadzór nad procesem kształcenia, w tym nad weryfikacją efektów sprawuje Dziekan. Za przeprowadzenie weryfikacji efektów kształcenia z danego przedmiotu odpowiedzialny jest nauczyciel akademicki prowadzący zajęcia z tego przedmiotu, który wyniki przedstawia Dziekanowi Wydziału. Powyższa weryfikacja jest prowadzona przez nauczycieli akademickich w sposób ciągły w toku zajęć z wykorzystaniem określonych w kartach oceny form i metod oceny, do których należą: kolokwia, prezentacje, projekty, zaliczenia i egzaminy. Konkretny sposób weryfikacji efektów dla danego przedmiotu znajduje się w sylabusie. Studenci są zapoznawani ze sposobem weryfikacji efektów kształcenia przez nauczycieli akademickich na początku semestru, są one również zapisane w kartach przedmiotu, które są dostępne na stronie internetowej.

Weryfikacja końcowych efektów kształcenia następuje w procesie dyplomowania. Proces dyplomowania obejmuje pisanie pracy licencjackiej, seminarium dyplomowe oraz egzamin dyplomowy, a sam przebieg egzaminu dyplomowanego jest określony w *Procedurze organizacji egzaminu dyplomowego*. Oryginalność prac dyplomowych jest sprawdzana przez opiekuna przy

użyciu programu antyplagiatowego – Plagiat. pl. Uczelnia opracowała Regulamin weryfikacji prac dyplomowych i stosowania procedury antyplagiatowej w Wyższej Szkole Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim. Również w Uczelni obowiązuje dokument pt. *Wymogi redakcyjne dla pracy dyplomowej*. Nad zgodnością tematyki prac dyplomowych z zakresem kierunku czuwa Rada Wydziału. Prace dyplomowe opiniowane są przez opiekuna pracy i recenzenta. Ocena realizacji efektów związanych z praktykami przeprowadzana jest na podstawie zasad organizacji i zaliczenia praktyk studenckich dla kierunku „zarządzanie” zawarte w *Procedurze rozliczenia praktyk zawodowo - dyplomowych*. Powyższej oceny dokonuje opiekun praktyk w oparciu o dokumentację przedstawioną przez studenta. Praktyki zawodowe dla każdego studenta są zaliczane przez Dziekana po wcześniejszej opinii wydziałowego opiekuna praktyk. Zasady weryfikacji praktyk zawodowych wymagają jednak dalszego doskonalenia w szczególności w zakresie zaliczania praktyk na podstawie pracy zawodowej poprzez powiązanie z efektami kształcenia.

Weryfikacji osiągniętych efektów dokonuje się ponadto na podstawie analizy ankiet studenckich, w których studenci mają możliwość dokonywania oceny prowadzących zajęcia dydaktyczne a także metod weryfikacji efektów kształcenia oraz podczas badania losów zawodowych absolwentów.

6.1.4.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza systemem studiów zostały opracowane w Uchwale Nr 317 Senatu Wyższej Szkoły Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim w sprawie: określenia organizacji potwierdzania efektów uczenia się w Wyższej Szkole Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim. Postępowanie w sprawie prowadzi Komisja weryfikująca efekty uczenia się. Potwierdzanie efektów uczenia się nie zostało objęte wewnętrznym systemem zapewniania jakości kształcenia.

6.1.5.

W Uczelni jest prowadzone monitorowanie karier zawodowych absolwentów ale nie ma ono charakteru kompleksowego śledzenia i badania losów absolwentów WSB w Gorzowie Wlkp. Prowadzone są badania ankietowe wśród absolwentów na etapie ukończenia studiów i kierowane do starszych roczników. Zespół Oceniający otrzymał do wglądu *Raport dotyczący jakości kształcenia, w tym realizacji efektów kształcenia na Wydziale Nauk Społecznych na kierunku Zarządzanie w roku akademickim 2014/2015*. Celem badania dotyczącego realizacji efektów kształcenia przeprowadzonego przy użyciu ankiety było zbadanie sytuacji edukacyjnej i zawodowej absolwentów. Powyższe opracowanie zawiera analizę odpowiedzi na poszczególne pytania ankietowe, ale nie zawiera żadnych zaleceń lub rekomendacji dotyczących jakości kształcenia.

Niestety zwrotność ankiet jest tak minimalna, w związku z tym uzyskane informacje nie mogą stanowić podstawy do uogólnienia opinii absolwentów, co do oceny realizowanych efektów kształcenia, nie mniej jednak stanowią cenne źródło informacji. Badanie losów zawodowych absolwentów nie jest prowadzone z uwzględnieniem ukończonych kierunków studiów, co również ogranicza przydatność badań. Pośrednią informację o jakości i stopniu realizowanych efektów kształcenia, ich przydatności na rynku pracy, stanowi kierowanie przez podmioty zewnętrzne swoich pracowników na studia i ich współfinansowanie (głównie dotyczy to jednak studiów podyplomowych) oraz chęć wykorzystania przez firmy wyników prac dyplomowych. Na spotkaniu z ZO PKA, pracodawcy rozważali możliwość zgłaszania problemów do opracowania w ramach realizowanych prac dyplomowych oraz wyłanianie najlepszych prac w ocenie pracodawców.

Przedstawiona dokumentacja oraz rozmowy z osobami zaangażowanymi w proces badania zawodowych losów absolwentów oraz wykorzystania wyników pozwalają stwierdzić, że monitoring losów zawodowych absolwentów w niewielkim zakresie wpływa na doskonalenie jakości kształcenia ze względu na niską zwrotność ankiet.

6.1.6.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni podlegają ocenom w zakresie działalności naukowo-badawczej w oparciu o przepisy ustawowe (ocena okresowa) oraz wewnętrzne regulacje uczelniane (okresy rotacji, obowiązywanie umowy). Podstawowymi kryteriami oceny są: dorobek naukowy, dorobek dydaktyczny, działalność organizacyjna. Powyższe dane są zgromadzone w Karcie okresowej oceny nauczyciela akademickiego – co określa Uchwała Nr 28 Rady Wydziału Nauk Społecznych Wyższej

Szkoły Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 marca 2015 r. Uzupełniająco w ocenie kadry uwzględniane są wyniki hospitacji zajęć, przeprowadzone na wszystkich przedmiotach prowadzonych w ramach ocenianego kierunku studiów oraz opinie studentów o zajęciach prowadzonych przez danego nauczyciela akademickiego. Wnioski z hospitacji oraz analizy ankiet studentów dotyczących zajęć prowadzonych przez pracowników są brane pod uwagę podczas przydziału zajęć dydaktycznych. Opracowano Regulamin Wynagradzania pracowników Wyższej Szkoły Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim – Załącznik do Zarządzenia Rektora nr 12 dnia 01. 09. 2015 r. zgonie z § 12 tego dokumentu nauczycielom za wzorowe wypełnianie obowiązków i wyjątkowe zaangażowanie Uczelnia może przyznać nagrodę.

Ankietyzacja jest przeprowadzana za pomocą studenckiej ankiety, która dotyczy prowadzącego i przedmiotu, dotychczas ankieta przeprowadzana była z częstotliwością dwa razy w roku. Kwestionariusz uwzględnia poziom merytoryczny zajęć, stopień przygotowania prowadzącego do ich prowadzenia, przystępność przekazu, sumienność, przejrzystość kryteriów zaliczania, obiektywizm oceniania oraz dostępność prowadzącego podczas konsultacji lub dyżurów. W przygotowaniu pytań zawartych w ankiecie uczestniczył Przedstawiciel Samorządu Studenckiego będący członkiem Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Ankieta prowadzona jest w warunkach zapewniających anonimowość. Ankiety wypełniane przez studentów stanowią jeden z najważniejszych elementów oceny jakości kształcenia. Analiza odpowiedzi studentów w ankietach i wyprowadzone wnioski stanowią między innymi podstawę przygotowywanego rokrocznie raportu z oceny funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w WSB w Gorzowie Wielkopolskim. Raport ten obok analizy wyników przeprowadzonej ankietyzacji, wyników hospitacji zawiera również rekomendacje na kolejny rok akademicki. Ponadto wprowadzono ankietę dotyczącą warunków studiowania, która ma na celu uzyskanie przez władze uczelni informacji dotyczącej jak studenci oceniają pracę pracowników pionu administracyjnego, biblioteki po zmianie warunków studiowania (siedzibę uczelni przeniesiono do budynku o mniejszej powierzchni z uwagi na małą liczbę studentów). Jak wynika z dokumentacji i przeprowadzonych rozmów podczas wizytacji, wzór ankiety o warunkach studiowania jak i oceny zajęć i nauczycieli podlegał zmianom np. pytania, na które odpowiedzi w 100% były pozytywne stawały się pytaniami nieprzydatnymi z punktu widzenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Konsekwencją przeprowadzonej ankietyzacji była zmiana formy zajęć z jednego przedmiotu prowadzonego w ramach ocenianego kierunku studiów.

6.1.7.

Studenci nie są zaznajamiani z kompletnymi wynikami dotyczącymi oceny prowadzącego zajęć oraz przedmiotu. Wyniki ankiet dotyczące najlepiej ocenionych nauczycieli akademickich umieszczane są na stronie internetowej. Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym PKA wskazali jeden przypadek gdy w wyniku negatywnej oceny w ankietach ewaluacyjnych oraz uwag, które zgłaszali bezpośrednio do Władz Wydziału został zmieniony jeden z wykładowców. Wyniki ankiet studenckich stanowią jeden z najważniejszych elementów oceny okresowej nauczycieli akademickich. Ponadto prowadzona jest ocena kadry wspierającej jak również władz wydziału

6.1.8.

Ocena zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej Wydziału leży w gestii Władz Wydziału Nauk Społecznych WSB w Gorzowie Wielkopolskim. Podstawą tej oceny są informacje uzyskane od nauczycieli, studentów i pracowników pionu administracyjnego. W ankiecie śródsesemestralnej studenci mają możliwość oceny warunków dotyczących infrastruktury (wyposażenia) oraz zasobów biblioteki. Jak wynika z przeprowadzonych rozmów z Władzami Uczelni, studenci i nauczyciele mają możliwość zwracania się bezpośrednio do Władz z uwagami i propozycjami usprawnień. Stanowi to podstawę do sporządzenia tzw. planu zakupów.

Studenci pozytywnie oceniają infrastrukturę dydaktyczną. Podkreślają, że zajęcia odbywają się w budynkach spełniających ich oczekiwania. Budynki, w których odbywają się zajęcia nie są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Jak wynika z przeprowadzonych rozmów, a także z przedstawionej Zespołowi Oceniającemu dokumentacji, ocena zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej, biblioteki, pracowników administracyjnych jest przeprowadzana. Warto zauważyć iż władze uczelni reagują na opinie studentów dotyczące infrastruktury i np.

dostosowały organizację szatni, punktu ksero, jak i zapewniły możliwość posiłków podczas zjazdów sobotnio-niedzielnym zgodnie z wnioskami studentów.

6.1.9.

Dokumentacja związana z procesem kształcenia, w tym z funkcjonowaniem wydziałowego systemu zapewnienia jakości znajduje się na uczelnianej stronie WWW. Na tej stronie umieszczone są plany studiów oraz informacje dotyczące zasad dyplomowania. Dodatkowo informacje te znajdują się w formie papierowej na tablicach informacyjnych/gablotach rozmieszczonych na terenie Uczelni oraz w Dziale Organizacji Studiów. Dokumenty takie udostępnia również dziekanat. Szczegółowe informacje o efektach kształcenia są zawarte w kartach przedmiotów. Inne dokumenty, m.in. protokoły z zaliczeń i egzaminów, znajdują się w zakładach lub w dziekanacie. Zgromadzone materiały potwierdzające weryfikację efektów kształcenia (kolokwia, egzaminy, prace pisemne oraz prace dyplomowe) są archiwizowane zgodnie z przyjętą *Procedurą archiwizacji prac studentów*. Informacje dotyczące działań w zakresie zapewniania jakości kształcenia są również gromadzone, analizowane i dokumentowane w protokołach spotkań gremiów odpowiedzialnych za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. W wyniku wizytacji stwierdzono iż archiwizacja efektów kształcenia nie jest kompletna i wymaga uporządkowania.

6.1.10.

Dostęp do informacji z zakresu funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia obejmuje : opis efektów kształcenia oraz system ich oceny i weryfikacji dla kierunku *zarządzanie* co jest zapewnione poprzez udostępnianie kart przedmiotów, planów studiów na stronie internetowej uczelni. Natomiast nie umieszcza się informacji, procedur, sprawozdań, raportów i analiz związanych z jakością kształcenia. Ostatnie rozszerzenie zakresu funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, po przeprowadzeniu badań nad zakresem dostępu do informacji dla studentów, objęło ocenę użyteczności strony internetowej WSB. Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili dostęp do informacji.

6.2

Na podstawie przeprowadzonej wizytacji, spotkania z zespołem ds. jakości kształcenia, władzami uczelni można stwierdzić, iż uczelnia dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Od momentu wprowadzenia w 2004 roku wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia podejmowane są działania dostosowujące system do zmieniających się wymogów prawnych i rozwijających się systemów ocen zapewnienia jakości. Efektem tych prac jest ewolucja systemu polegająca między innymi na modyfikacji ankiet oceny kadry akademickiej przez studentów. W miejsce pytań które traciły na znaczeniu w ocenie kadry wprowadzono na przykład pytania dotyczące weryfikacji efektów kształcenia. Rozszerzono zakres ankietowania o pracowników zatrudnionych w formie umowy cywilno-prawnej, jak i pracowników administracji a także władz uczelni. Hospitacjami niezapowiadany objęto wszystkich pracowników dydaktycznych. Analiza skuteczności systemu pozwoliła na rozszerzenie jego zakresu. I tak ocenie podlega Dział Organizacji Studiów, Biblioteka, współpraca rektora i dziekana ze studentami. Ostatnie rozszerzenie systemu objęło ocenę użyteczności strony internetowej WSB. Wprowadzono tzw. ankietę śródkresową w celu zasięgnięcia opinii studentów dotyczącej warunków studiowania i procesu kształcenia, w tym, co jest bardzo istotne z punktu widzenia oceny jakości – samooceny przyrostu wiedzy i umiejętności. Skuteczność systemu można ocenić również poprzez efekty wynikające z pozyskiwania opinii studentów. I tak np. w wyniku analiz opinii studentów zwiększono liczbę godzin z przedmiotu biznes plan, wprowadzono warsztaty z interpretacji i wizualizacji badań marketingowych przy pomocy narzędzi informatycznych. Poprawiono warunki studiowania uwzględniając opinie studentów dotyczące szatni, wprowadzenia firmy cateringowej i ksero do dyspozycji studentów. Wykorzystanie informacji od pracodawców pozwoliło na modyfikacje programu kształcenia w tym oferowania specjalności oczekiwanych na rynku pracy jak np. zarządzanie jakością. Zatem Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia, a wyniki tej oceny wykorzystuje do doskonalenia systemu

3. Uzasadnienie

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia funkcjonujący w Uczelni w tym na Wydziale Nauk Społecznych Wyższej Szkoły Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim wypełnia swoje zadania. Badania jakościowe obejmują podstawowe obszary działalności dydaktycznej jednostki. Wprowadzony w ramach wizytowanego kierunku system zapewnienia jakości kształcenia odwołuje się do procedur i procesów (ankieta studencka, ocena nauczycieli akademickich, weryfikowanie efektów kształcenia przez nauczycieli akademickich, hospitacje zajęć), wykorzystywanych w celu podnoszenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku. Rola interesariuszy wewnętrznych (osoby zaliczone do minimum kadrowego, nauczyciele prowadzący zajęcia, studenci kierunku) oraz interesariusze zewnętrzni jako grupa zainteresowana współpracą z Uczelnią (przedstawiciele pracodawców, otoczenia społecznego) są włączeni do tych procesów w różnym stopniu i zakresie. Udział interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych jest niekwestionowany, zwłaszcza dużą aktywność wykazują pracodawcy reprezentujący podmioty zewnętrzne związane z lokalnym rynkiem pracy. Przekłada to się na ich współdziałanie w projektowaniu efektów kształcenia głównie w modułach specjalnościowych

Przedstawiciele studentów mają zapewnione przedstawicielstwo w gremiach zajmujących się jakością kształcenia, podczas posiedzeń, których mają możliwość zgłaszania uwag do programów studiów oraz efektów kształcenia. Studenci po każdej sesji biorą udział w ankietyzacji dotyczącej oceny pracowników dydaktycznych, znają cel badań oraz podają przykłady działań podjętych na podstawie wyników ankiet. Wewnętrzny system obejmuje monitorowanie i weryfikację efektów kształcenia. Studenci mają zapewniony dostęp do informacji dotyczących procesu kształcenia na stronie internetowej oraz w dziekanacie. Monitoring losów zawodowych absolwentów działa w niewielkim zakresie ze względu na niską zwrotność ankiet. Studenci nie mają możliwości samooceny poziomu uzyskanych efektów kształcenia. Uczelnia dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Od momentu wprowadzenia w 2004 roku wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia podejmowane są działania dostosowujące system do zmieniających się wymogów i prawnych i rozwijających się systemów ocen jakościowych. Efektem tych prac jest ewolucja systemu rozszerzająca jego zakres i doskonaląca narzędzia oceny jakości kształcenia.

4. Zalecenia

Należy wykorzystywać badania losów zawodowych absolwentów do doskonalenia programu studiów pod kątem przydatności do rynku pracy.

Należy rozwijać narzędzia pomiaru i oceny jakości kształcenia w tym weryfikacji efektów kształcenia. Zaleca się upublicznienie np. na stronie internetowej procedur związanych z WSZJK, a także umożliwienie studentom samooceny poziomu uzyskanych efektów kształcenia w celu uzupełnienia procesu monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Uczelnia w raporcie samooceny wskazała jako:

1. mocne strony:

kompetentna kadra naukowa, dydaktyczna i administracyjna, w której dominują praktycy, którzy przez lata pracowali na kierowniczych - menedżerskich stanowiskach w gospodarce i nauce elastyczne dostosowywanie oferty kształcenia do potrzeb gospodarki regionu dzięki silnym relacjom z pracodawcami i instytucjami okołobiznesowymi) mało liczebne grupy tworzą możliwości indywidualnej pracy studentów z wykładowcami bardzo dobre relacje wśród kadry, a także między kadrami a studentami, co tworzy bardzo dobrą atmosferę pracy i studiowania bogata oferta studiów podyplomowych

2. Słabe strony

skromna powierzchnia, choć zabezpieczająca obecne potrzeby WSB, baza lokalowa nieliczni nauczyciele akademicy, dla których Uczelnia jest jedynym miejscem pracy słabe więzi Uczelni z jej absolwentami ograniczona współpraca z innymi ośrodkami akademickimi brak informatycznego systemu zarządzania uczelnią.

3. Szanse

dobra opinia jak o jakości kształcenia w WSB tworzą absolwenci w środowisku lokalnym, - rosnąca

rola kształcenia ustawicznego i wzrastające zapotrzebowanie na nowe kwalifikacje oraz ich podnoszenie, w tym dalszy znaczący rozwój podyplomowych form kształcenia - możliwość pozyskiwania kandydatów dzięki zacieśnianiu współpracy z nowymi firmami, wojskiem i szkołami średnimi - plany rozwoju strefy ekonomicznej i budowy nowych przedsiębiorstw - Fundusze Europejskie 2014-2020 w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój kładące nacisk na współpracę nauki z biznesem

4. Zagrożenia

polityka resortu nauki i szkolnictwa wyższego, który nie sprzyja rozwojowi sektora uczelni niepublicznych. utrzymujący się niż demograficzny silne ośrodki akademickie w promieniu 100 km oraz wzrastająca pozycja przyszłej Akademii Gorzowskiej niskie średnie wynagrodzenia w przedsiębiorstwach regionu struktura lokalnych firm z dominującą liczbą stanowisk liniowych

Przeprowadzona wizytacja pozwala uznać, iż analiza SWOT została przeprowadzona właściwie. Zespół oceniający stwierdza, iż współpraca uczelni z przedstawicielami lokalnego i regionalnego rynku pracy tworzy nowe możliwości w rozwoju kierunku zarządzanie, co zostało potwierdzone podczas spotkania z zespołem oceniającym, a które uczelnia powinna wykorzystać do budowania oferty edukacyjnej. Należy również dokonać wszelkich starań, aby wykorzystać sformułowane przez uczelnie szanse, które pomogą eliminować zagrożenia. Zespół pragnie też zaznaczyć, iż zidentyfikowane słabe strony można ograniczyć poprzez nawiązanie współpracy z pobliskimi ośrodkami akademickimi, jak i uczelniami niemieckimi o dużych tradycjach kształcenia praktycznego.

Przewodnicząca Zespołu

prof. dr hab. Danuta Strahl